

การใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการส่งเสริมความรู้
และทักษะด้านพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัย สำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน
อนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี

An Application of Contemplative Education Process and Social Media
Network for Enriching Knowledge and Skills Needed for Parents on
Child Development of Private Kindergarten in Nonthaburi Province

จรรยาพร แดงโชติ*
Jarouyporn Dangchot*

*นักศึกษานิพนธ์เอก สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

*PhD.candidate, Doctor of Education Program, Education Management College, Dhurakij Pundit University

*Email: duangjaichool@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจและทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัย 2) ศึกษาสภาพปัจจุบันในการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านการพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัย สำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี 3) เพื่อทดลองใช้กระบวนการจัดตปัญหาศึกษาและเครือข่ายสังคมออนไลน์ ในการจัดการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านการพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัย สำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี การดำเนินการวิจัย ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การประมวลความรู้ความเข้าใจและทักษะที่สำคัญสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัย โดยศึกษาและวิเคราะห์จากเอกสารตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพปัจจุบันในการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านการพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัย สำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี ขั้นตอนที่ 3 การออกแบบการใช้กระบวนการจัดตปัญหาศึกษาและเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการจัดการส่งเสริมความรู้ความเข้าใจและทักษะด้านการพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัย สำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี และขั้นตอนที่ 4 การพัฒนากระบวนการจัดตปัญหาและเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการจัดการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านการพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี

ผลการวิจัยพบว่า 1) สาระความรู้และทักษะด้านการพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรีครอบคลุม 11 เรื่อง 2) การส่งเสริมความรู้และทักษะด้านการพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี โรงเรียนจัดการให้ความรู้ในรูปของกิจกรรมและโครงการต่างๆ รวมทั้งมีการจัดการให้ความรู้เรื่องหลักสูตร, การเรียนการสอน, ระเบียบวินัย, การดูแลเด็ก, ความรู้เรื่องโรคระบาดต่างๆ ตามฤดูกาล โดยให้ความรู้ผ่านการพบปะพูดคุยกันระหว่างครูกับผู้ปกครองและการสื่อสาร ผ่านสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน รวมถึงการเชิญวิทยากรเฉพาะทางมาให้ความรู้กับผู้ปกครองและนักเรียน 3) การทดลองการประยุกต์ใช้กระบวนการจัดตปัญหาศึกษาและเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านการพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัย 3.1) การทดลองใช้กระบวนการจัดตปัญหามี 4 ขั้นตอนดังนี้ 1) สร้างความสัมพันธ์ 2) ล้อมวงสนทนาแบ่งปันความรู้ 3) สนทริยสนทนา 4) สะท้อนความคิด 3.2) การส่งข้อความรู้ทางเครือข่ายสังคมออนไลน์แบบ Facebook พบว่าผู้ปกครองทั้ง 2 กลุ่มกด Like อยู่ระหว่าง 10 - 23 ครั้ง และแสดงความคิดเห็นอยู่ระหว่าง 1-20 ความคิดเห็น ทั้งนี้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้นหลังเข้าประชุมเชิงปฏิบัติการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

คำสำคัญ: กระบวนการจัดตปัญหาศึกษา เครือข่ายสังคมออนไลน์ การส่งเสริมความรู้และทักษะ
ด้านการพัฒนาการเด็ก ปฐมวัย

Abstract

This research aims at 1) the study of essential knowledge and skills needed in child development for parents in kindergarten school. 2) the study of needs for promotion of knowledge and essential skills in child development for parents in Nonthaburi private kindergarten schools 3) Application of contemplative education process and social media network for promotion of knowledge and essential skills needed. The research process consists of 1. Identification of knowledge and skills of child development for parents, 2. Study of existing situation of knowledge and essential skills promotion for parents in Nonthaburi private kindergarten schools, 3. Design of an integrated application of contemplative education process and social media network for knowledge and essential skills promotion for parents in Nonthaburi private kindergarten schools, and 4. An application of contemplative education process and social media networking for parents in Nonthaburi private kindergarten schools.

The research results show that 1) Knowledge and skills in child development for parents in Nonthaburi private kindergarten schools cover 11 items. 2) Enriching knowledge and skills need for parents on child development of private kindergarten schools with promoting of knowledge and essential skills in curriculum, schooling, discipline, child care, disease by teacher and parents meeting or communication books. 3) An application of contemplative education process and social media network for enriching knowledge and skills needed for parents: 3.1) An application of contemplative education process consists of 1. Building rapport (Readiness and trust) 2. Creation of mindful awareness and communication, 3. Sharing and open discussion of knowledge and experiences and 4. Reflective-thinking. 3.2) In transferring knowledge through Facebook, parents of 2 trial groups expressed better learning both knowledge and skills after workshop, and pressed "LIKE" 10-23 times and gave comments 1-20 comments.

Keywords: Contemplative Education Process, Social Media Network, Knowledge and Skills Needed for Parents on Child Development

บทนำ

การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย จำเป็นต้องมีการวางแผนที่ดีและเหมาะสมกับอายุ สามารถกระตุ้นและสนับสนุนการเจริญเติบโตของสมอง ซึ่งจะมีผลโดยตรงต่อสติปัญญาและความประพฤติของเด็ก ซึ่งจะเป็นรากฐานในการคิด การประพฤติตน และสุขภาพของวงจรชีวิตของคนนั้นๆ ซึ่งประสบการณ์ที่ได้รับในช่วงปฐมวัยจะมีผลต่อระบบสมองที่ทำให้เด็กสามารถรับรู้ กล่าวได้ว่า เด็กได้รับผลกระทบโดยตรงจากประสบการณ์ที่ได้รับในช่วงปฐมวัย (Eisner, 2002, pp. 14) การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเด็กในระดับปฐมวัยนี้จะมีพัฒนาการด้านต่าง ๆ เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งพัฒนาการด้านสติปัญญา ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมแก่เด็ก เพื่อกระตุ้นให้เกิดพัฒนาการด้านต่างๆ ให้เด็กได้เจริญเติบโตเต็มตามศักยภาพของเด็กแต่ละคนไป (มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2536, น. 551) ดังนั้นผู้จัดการศึกษาปฐมวัยจึงจำเป็นต้องมีความรู้ มีทักษะและมีความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กในแต่ละช่วงวัย เพื่อช่วยให้การจัดการศึกษาสามารถตอบสนองต่อความต้องการของเด็กเป็นรายบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้มีผู้ทำการวิจัย เรื่องการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ผู้ปกครอง พบว่า ผลที่เกิดขึ้นกับนักเรียน คือ

- 1) การมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ครอบครัวมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
- 2) นักเรียนที่พ่อแม่หรือสมาชิกในครอบครัวมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน มีความสนุกสนานกับการเรียน และครูเอาใจใส่ต่อนักเรียนมากขึ้น เพราะผู้

ปกครองได้ติดต่อกับครูบ่อยๆ นักเรียนส่วนมากมีความรู้สึกรู้ว่า การมีส่วนร่วมของครอบครัวมีประโยชน์ต่อตัวเขา คือรู้ว่า พ่อแม่และสมาชิกในครอบครัวให้ความสนใจต่อการเรียนของเขาและความสำเร็จในการเรียน

ผลที่เกิดขึ้นกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง คือ พ่อ แม่ ผู้ปกครองจำนวนมากได้เพิ่มทักษะและความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาทั่วไปสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งไม่เพียงแต่เพิ่มพูนทักษะเท่านั้น แต่ได้ทำให้เขาสามารถช่วยเรื่องการเรียนของลูกที่บ้านได้ด้วย นอกจากนี้พ่อแม่ผู้ปกครองยังมีความเข้าใจในระบบการบริหารโรงเรียนมากขึ้น

- 1) พ่อ แม่ ผู้ปกครองจำนวนมากได้เพิ่มทักษะและความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานและการศึกษาทั่วไปสำหรับผู้ใหญ่ ซึ่งไม่เพียงแต่เพิ่มพูนทักษะเท่านั้น แต่ได้ทำให้เขาสามารถช่วยเรื่องการเรียนของลูกที่บ้านได้ด้วย นอกจากนี้พ่อแม่ผู้ปกครองยังมีความเข้าใจในระบบการบริหารโรงเรียนมากขึ้น
- 2) พ่อ แม่ ผู้ปกครองมีความสัมพันธ์และเจตคติในทางบวกต่อโรงเรียนและครู ทำให้มี “บรรยากาศเปิด” ที่ทุกฝ่ายสามารถถกปัญหาที่เกิดขึ้นได้ การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการรับทราบข้อมูลข่าวสาร กำหนดปัญหาและความต้องการของตนเอง และการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ถ้าหากสามารถบริหารการมีส่วนร่วมได้อย่างเหมาะสมแล้ว การบริหารก็จะเกิดเป็นผลดี มีประสิทธิภาพ (Sheridan et al., 2008, p.149-172)

สรุปได้ว่า พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เป็นบุคคลที่สำคัญ มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นบุตรหลานของตน แต่ที่ผ่านมา การจัดการศึกษาปฐมวัยของไทยมีปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ การที่ผู้ดูแลเด็กปฐมวัยในครอบครัวซึ่งได้แก่ พ่อ แม่ ผู้ปกครองยังขาดความรู้ ทักษะ และประสบการณ์

ในการเตรียมความพร้อมแก่เด็กปฐมวัย การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย จึงมักหันไปเน้นการสอนให้อ่านออกเขียนได้มากกว่าการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กปฐมวัย (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543, น. 49) ตามหลักการพัฒนาสำหรับเด็กระดับปฐมวัยตามที่ควรจะเป็น

การส่งเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็น ด้านพัฒนาการของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง จึงมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาสำหรับโรงเรียนอนุบาล ที่สามารถช่วยให้ผู้ปกครองได้เข้าใจและได้มีส่วนร่วมอย่างเหมาะสมในการส่งเสริมพัฒนาการในด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัยที่เป็นบุตรหลานของตน ประกอบกับผู้วิจัยพบว่าจากงานวิจัยต่างๆ ยังไม่มีกระบวนการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านพัฒนาการสำหรับผู้ปกครองเด็กปฐมวัยที่เป็นระบบ ที่จะช่วยให้ผู้ปกครอง มีความรู้ ความสามารถ มีทักษะและความมั่นใจในการมีส่วนร่วม ส่งเสริมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสม

ในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยเฉพาะโรงเรียนอนุบาลของไทยนั้น เมื่อผู้ปกครองขาดความรู้ ความเข้าใจ และขาดทักษะที่จำเป็น ก็มักจะขาดความมั่นใจและขาดความกระตือรือร้นที่จะมีส่วนร่วมในพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เป็นบุตรหลานของตน ดังนั้นการจัดการส่งเสริมความรู้และทักษะที่จำเป็นด้านพัฒนาการให้กับผู้ปกครองของเด็กปฐมวัยนี้ จึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะและความสามารถตลอดจนมีบทบาทในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยให้ดียิ่งๆ ขึ้น (นภเนตร ธรรมบวร, 2549, น. 30)

การเรียนรู้เชิงจิตตปัญญาศึกษา สามารถใช้กระบวนการที่คำนึงถึงความเหมาะสมต่อศักยภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนแต่ละคน ที่มีบริบท

ชีวิตที่แตกต่างกันเป็นหลักได้ เนื่องจากการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาด้านในจิตและมโนสำนึก เป็นการเรียนรู้ในระดับลึก เกิดการเปลี่ยนแปลงในระดับกระบวนการทัศนที่ต้องอาศัยการมีประสบการณ์ตรงของผู้เรียน จึงมักจะมีการนำเอาการปฏิบัติภาวนาด้านศาสนา และกระบวนการทางศิลปะ เข้ามาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอนได้อย่างมาก เช่น การปฏิบัติสมาธิภาวนา โยคะ ไทชีฉวน การเขียนพุทธานุสสติ การจัดดอกไม้ ศิลปะและการละคร (ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552, น. 47)

แนวคิดจิตตปัญญาศึกษา เป็นแนวคิดที่มีการสร้างกระบวนการบูรณาการ โดยนำกระบวนการและวิถีปฏิบัติของศาสนาและความเชื่อต่างๆ ที่เคยใช้และประสบความสำเร็จมาแล้วในอดีต มาปรับและประยุกต์ใช้ในการ “ให้คุณค่าใหม่” ให้เหมาะสมกับการเรียนรู้และการพัฒนาด้านในของผู้เรียนในสังคมยุคปัจจุบัน (ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา มหาวิทยาลัยมหิดล, 2552, น. 26-27)

แนวคิดเรื่องเครือข่ายสังคมออนไลน์ เป็นการนำเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าใช้ได้สะดวกมาใช้ในการดำเนินงานหรือกิจกรรมต่างๆ โดยมีบุคคลหรือหน่วยงานต่างๆ ร่วมกันเป็นเครือข่าย เพื่อให้ได้แลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร Social Network จึงเป็นระบบเครือข่ายการติดต่อสื่อสารที่เชื่อมต่อซึ่งกันและกัน ในสภาวะแวดล้อมในการทำงานร่วมกัน เป็นเว็บไซต์เครือข่ายหรือความสัมพันธ์ทางสังคมในกลุ่มคนที่มีความสนใจ หรือมีกิจกรรมร่วมกัน บริการผู้ใช้งานในข้อมูลส่วนตัว เป็นความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างบุคคลและบริการเสริมต่างๆ ที่มีความหลากหลาย โดยให้บริการผ่านหน้าเว็บ และให้มีการตอบโต้กันระหว่างผู้ใช้งานผ่านอินเทอร์เน็ต

การวิจัยนี้จะทำให้ได้ข้อกำหนดถึงสาระ

ความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ถูกต้องใน พัฒนาการที่เหมาะสมของเด็กระดับปฐมวัย ได้ ทักษะพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับผู้ปกครอง เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับปฐมวัย ด้วยวิธี ที่ถูกต้อง ซึ่งจะมีส่วนต่อการส่งเสริมพัฒนาการของ เด็กระดับปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม ในขณะที่ เดียวกันงานวิจัยนี้ จะเป็นกระบวนการดำเนินงาน ที่สะท้อนถึงความเหมาะสมและมีความเป็นไปได้ ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ผู้ปกครอง ขึ้นในโรงเรียนอนุบาล ด้วยกระบวนการจิตต ปัญญาศึกษา (Contemplative Education) และ เครือข่ายสังคมออนไลน์แบบเฟซบุ๊ก (Facebook) ซึ่งน่าจะเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อโรงเรียนอนุบาล อื่น ที่อาจเลือกนำไปใช้ เพื่อส่งเสริมพ่อแม่ ผู้ปกครองให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจ และ ทักษะที่สำคัญสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครอง ในพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัย
2. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันในการส่งเสริม ความรู้และทักษะด้านพัฒนาการเด็ก ระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี
3. เพื่อทดลองการประยุกต์ใช้กระบวนการ จิตตปัญญาศึกษาและเครือข่ายสังคม ออนไลน์ในการส่งเสริมความรู้และทักษะ ด้านพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัย สำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียน อนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี

นิยามศัพท์

การใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาใน การส่งเสริมความรู้และทักษะด้านพัฒนาการเด็ก ปฐมวัย หมายถึง การดำเนินกิจกรรมที่มาจาก ความรู้สึกนึกคิด และการไตร่ตรองด้วยตนเอง และ เปิดกว้างต่อการรับฟังในลักษณะกัลยาณมิตร รวม ทั้งยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล และ ตระหนักถึงความเป็นจริงด้วยความสามารถในการ ไตร่ตรองด้วยตนเอง เพื่อให้ผู้ปกครองได้เรียนรู้ และเข้าใจถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการอบรม เลี้ยงดูและส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยที่เกิด ขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้น

การใช้กระบวนการจิตตปัญญา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน ประกอบไปด้วย 1. การสร้างความสัมพันธ์ 2. การ ล้อมวงสนทนาแบ่งปันความรู้ 3. การทำสุนทรีย สทนา และ 4. การสะท้อนความคิด

การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง การดำเนินกิจกรรมสำหรับติดต่อสื่อสาร อธิบายให้ ความรู้ และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและ ประสบการณ์ต่างๆ ระหว่างกลุ่มผู้ปกครองผ่าน เครือข่ายสังคมออนไลน์แบบเฟซบุ๊ก

สภาพการใช้กระบวนการจิตตปัญญาและ เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง การใช้ กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาและเครือข่ายสังคม ออนไลน์แบบเฟซบุ๊กในการส่งเสริมความรู้และ ทักษะด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครอง นักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชน จังหวัดนนทบุรี

ความรู้ ความเข้าใจและทักษะที่สำคัญ สำหรับพ่อแม่ผู้ปกครอง หมายถึง ความเข้าใจและ การตระหนักถึงความสำคัญของทักษะที่พ่อแม่ผู้ ปกครองของนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนใน จังหวัดนนทบุรี

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

เยาเวพา เดเซคูปต์ (2542, น. 30) ได้กล่าวว่า พัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง กระบวนการหรือลำดับขั้นตอนที่เกิดขึ้นในตัวเด็ก ตลอดระยะเวลา ที่เด็กมีการเปลี่ยนแปลงจากเด็กทารกที่ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้จนเป็นบุคคลที่ช่วยเหลือตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับ สุชา จันทรเอม (2542, น. 12) ที่กล่าวว่า พัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง การเจริญเติบโตหรือการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างของร่างกาย รวมถึงหน้าที่การทำงานของส่วนต่างๆ ของร่างกาย หรือการจัดระเบียบการทำงานของอวัยวะต่างๆ ให้มีความเพิ่มพูนขึ้นทางด้านขนาด และให้หน้าที่ที่ทำงานแตกต่างกัน ซึ่งหน้าที่ของอวัยวะเหล่านี้มีความสลับซับซ้อน ให้ทำงานร่วมประสานสัมพันธ์กันให้มีความสามารถ ประสิทธิภาพ จนถึงระดับวุฒิภาวะสูงสุดขีด การเปลี่ยนแปลงยังรวมถึงการเรียนรู้ และมีความหมายคล้ายคลึงกับคำว่า การงอกงามอีกด้วย

สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์ (2545, น. 27) ได้กล่าวว่า พัฒนาการเด็กปฐมวัย หมายถึง การเปลี่ยนแปลงในตัวมนุษย์ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ และสติปัญญาด้านการทำหน้าที่ของอวัยวะระบบต่างๆ ในด้านโครงสร้าง การจัดระเบียบส่วนต่างๆ ของร่างกายรวมทั้งพฤติกรรมที่แสดงออกลักษณะ และทิศทางที่แน่นอนสัมพันธ์กับเวลาทำให้สามารถทำหน้าที่ได้อย่างดี มีประสิทธิภาพทำสิ่งที่ยากสลับซับซ้อนมากขึ้น ตลอดจนเป็นการเพิ่มทักษะใหม่ๆ และ (พรหมทิพย์ ศิริวรรณบุศย์, 2547, น. 12) ก็ได้ให้ความหมายของพัฒนาการเด็กปฐมวัยไว้ว่า พัฒนาการเป็นลำดับขั้นซึ่งเด็กประสบผลสำเร็จ มีพัฒนาการ มีวุฒิภาวะ กล่าวคือ เมื่อเด็กนำพลังภายนอกที่ได้มาจากสิ่งแวดล้อมมาเชื่อมโยงกับพลังภายในคือ วุฒิภาวะจะช่วยให้เด็กมีพัฒนาการ สรุปได้ว่า พัฒนาการเด็กปฐมวัย

หมายถึง การเปลี่ยนแปลงของเด็กที่เกิดขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้นอย่างสัมพันธ์กัน ความสามารถ ทักษะและความรู้เกิดขึ้นจากความพร้อมของพัฒนาการเหล่านั้นโดยพัฒนาการของเด็กสามารถจำแนกออกได้เป็น 4 ด้าน ได้แก่ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ พัฒนาการด้านสังคม และพัฒนาการด้านสติปัญญา

แนวคิดเรื่องจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education) เริ่มต้นขึ้นในสหรัฐอเมริกา ในปี ค.ศ. 1974 ที่มหาวิทยาลัยนาโรปะ มลรัฐโคโลราโด สหรัฐอเมริกา ซึ่งก่อตั้งขึ้นโดยเซอร์เกียม ตรุงปะ เพื่อตอบโจทยวิกฤติปัญหาบางประการของสังคมยุคสมัยใหม่โดยใช้การเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ (contemplation) ลักษณะเฉพาะคือมีการสร้างกระบวนการขึ้นใหม่ (reconstruction) อย่างบูรณาการกระบวนการ การปฏิบัติ และเครื่องมือเพื่อพัฒนาด้านในของศาสนาและความเชื่อต่างๆ ในอดีต โดยปรับประยุกต์ให้คุณค่าใหม่ต่อกระบวนการเรียนรู้พัฒนาด้านในของผู้เรียนในสังคมยุคสมัยใหม่ เป็นที่รู้จักแพร่หลายมากปัจจุบันมีอิทธิพลต่อเครือข่ายการศึกษาระดับอุดมศึกษาหลายแห่ง เช่น เครือข่าย Five Colleges และ Amherst หรือ เครือข่ายในมลรัฐโคโลราโด ซึ่งเริ่มเปิดตัวอย่างเป็นทางการ สำหรับที่มหาวิทยาลัยนาโรปะ การปฏิบัติเชิงจิตปัญญาในการศึกษา หมายถึงการศึกษาที่มุ่งเน้นการสืบค้นสำรวจภายในจิตใจของตนเอง การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและการรับฟังด้วยใจที่เปิดกว้างนำไปสู่การตระหนักรู้จักด้วยตนเอง เกิดการหยั่งรู้ จิตใจเปิดกว้างสามารถยอมรับความหลากหลาย จากการตระหนักรู้และเข้าใจในตนเองจะส่งผลให้ได้เกิดความชื่นชมในคุณค่าของประสบการณ์ของผู้อื่นด้วยเช่นกัน นอกจากที่มหาวิทยาลัยนาโรปะแล้ว ปัจจุบันยังมีสถาบันอุดมศึกษาที่มีปรัชญาและ

พันธกิจของสถาบันในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาจิต อยู่หลายแห่งด้วยกัน อาทิ California Institute of Integral Studies (CIS) ประเทศสหรัฐอเมริกา Buddhist Tzu Chi University ประเทศไต้หวัน และ Sathya Sai Institute of Higher Learning ประเทศอินเดีย และในประเทศไทย กลุ่มจิตวิวัฒน์ ซึ่งเป็นกลุ่มผู้ที่สนใจเรื่องการขับเคลื่อนสังคมสู่จิตสำนึกใหม่ (New Consciousness) มีส่วนสำคัญในการสนับสนุนให้ผู้สนใจที่จะใช้กระบวนการเชิงจิตตปัญญาศึกษาในการเรียนการสอน ทั้งในระบบและนอกระบบการศึกษา กลุ่มจิตวิวัฒน์รวมตัวกันเป็นเครือข่ายจิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education Network) ในปี พ.ศ. 2549 โดยคำว่า “จิตตปัญญาศึกษา” เป็นคำแปลของคำว่า “Contemplative Education” ซึ่งแปลโดย ศาสตราจารย์ สมณ อมรวิวัฒน์ หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ เน้นการศึกษาที่เน้นการพัฒนาในจิตใจ เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรักความเมตตาธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมดุล ในปี พ.ศ. 2549 ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา (Contemplative Education Center) ได้ก่อตั้งขึ้นที่มหาวิทยาลัยมหิดลเพื่อขับเคลื่อนการเรียนรู้ในรูปแบบจิตตปัญญา โดยมีคำอธิบายคำว่า จิตตปัญญาศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ การศึกษาที่เน้นการพัฒนาด้านในอย่างแท้จริง เพื่อให้เกิดความตระหนักรู้ถึงคุณค่าของสิ่งต่างๆ โดยปราศจากอคติ เกิดความรักเมตตาอ่อนน้อมต่อธรรมชาติ มีจิตสำนึกต่อส่วนรวม และสามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมดุล (จิรัฐกาล พงศ์เจียร, 2550, น. 29)

จิตตปัญญาศึกษา เป็นกระบวนการเรียนรู้จากภายใน ทำให้ได้มาซึ่งความรู้จากประสบการณ์และกระบวนการที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงภายในตนเอง ให้ตระหนักเห็นคุณค่าของความเป็นมนุษย์ เรียนรู้ที่จะรัก เรียนรู้ในการเข้าถึงความจริง เรียนรู้ที่จะยอมรับความหลากหลายทางความคิดมากขึ้น นำไปสู่ความตั้งใจที่จะทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น ซึ่งเป็นการพัฒนาคุณลักษณะภายในที่ถาวรของผู้เรียน (ประเวศ วะสี, 2549, น. 37) ซึ่งการนำกระบวนการจิตตปัญญาศึกษามาใช้ในการส่งเสริมการให้ความรู้และทักษะกับผู้ปกครองจะเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้ปกครองเกิดการเรียนรู้จากภายในและทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตนเอง ซึ่งจะเป็นการพัฒนาความรู้ภายในที่ถาวรของผู้ปกครอง

ทั้งนี้เครือข่ายสังคมออนไลน์ หมายถึง กลุ่มคนที่รวมกันเป็นสังคม มีการทำกิจกรรมร่วมกันเป็นสังคม มีการทำกิจกรรมร่วมกันบนอินเทอร์เน็ตในรูปแบบของเว็บไซต์ มีการแผ่ขยายออกไปเรื่อยๆ เป็นรูปแบบของการสื่อสารข้อมูลผ่านอินเทอร์เน็ต ทำให้เครือข่ายคอมพิวเตอร์หรืออินเทอร์เน็ตเป็นสังคมขึ้นมา การสร้างชุมชนใหม่บนอินเทอร์เน็ตเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อสื่อสาร สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ทั้งเพื่อการศึกษา ธุรกิจ และความบันเทิง (<http://ictlaw.dusit.ac.th/doc/02.pdf>) ดังนั้น การใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการส่งเสริมความรู้และทักษะให้กับผู้ปกครองนั้น เป็นการสื่อสารโดยการสร้างชุมชนใหม่บนอินเทอร์เน็ตเพื่อการให้ข้อมูลและข่าวสารความรู้และทักษะให้แก่ผู้ปกครอง

Facebook เป็นสังคมออนไลน์ที่มีความนิยมและเป็นเครื่องมือที่ลูกเล่นมากมาย ที่ช่วยให้ผู้ใช้งานสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สะดวก รวดเร็ว และสนุกสนาน ไม่ว่า

จะเป็นผู้ใช้งานแบบส่วนตัวหรือใช้งานในเชิงธุรกิจสามารถใช้ Facebook ได้จากทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์ส่วนบุคคลและจากโทรศัพท์มือถือ (โดยเข้าจาก m.facebook.com) ซึ่งเป็นช่องทางที่สะดวกและรวดเร็ว ในการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่อัปเดตกันได้ตลอดเวลา (ฐิติกานต์ นิธิอุทัย, 2554, น. 10-12)

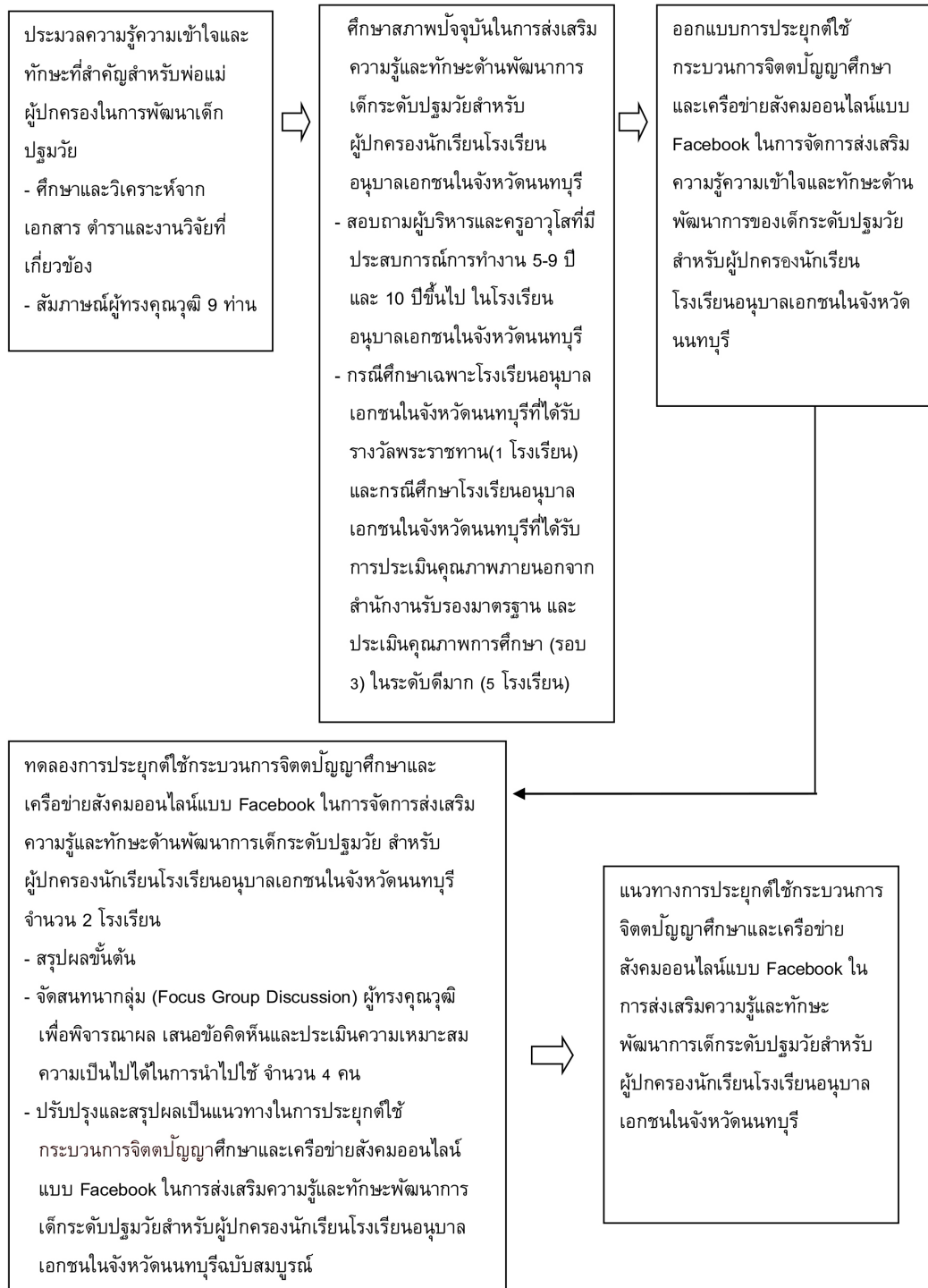
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้แนวทางที่เหมาะสมในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะด้านพัฒนาการของเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนในโรงเรียนอนุบาลเอกชน ในจังหวัดนนทบุรี และสถานศึกษาในจังหวัดนนทบุรี
2. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทางการศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปขยายผลหรือแนะนำโรงเรียนอื่นๆในการปรับปรุงและพัฒนาการส่งเสริมความรู้และทักษะสำหรับผู้ปกครอง ด้านพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัยได้

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ได้แบ่งการดำเนินงานออกเป็น 4 ขั้นตอน ดังรายละเอียดและขั้นตอนการดำเนินการในแผนภูมิโครงสร้าง และการดำเนินงานในส่วนต่างๆ ต่อไปนี้

1. ประมวลสาระความรู้ความเข้าใจ
2. ศึกษาสภาพปัจจุบัน
3. ออกแบบการประยุกต์ใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาและเครือข่ายสังคมออนไลน์แบบเฟสบุ๊ค
4. ทดลอง สรุปผลและนำเสนอผลต่อที่ประชุมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) นำผลมาปรับปรุงแล้วจัดทำเป็นแนวทางการประยุกต์ใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาและเครือข่ายสังคม

ภาพที่1 ภาพแสดงลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การสรุปผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนดไว้เป็นแนวทาง จึงขอเสนอผลการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจและทักษะที่สำคัญสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัย

ผลการศึกษาถึงความรู้ความเข้าใจและทักษะที่สำคัญสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และจากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาปฐมวัยที่เป็นอาจารย์สอนในมหาวิทยาลัยและผู้บริหารโรงเรียนอนุบาลเอกชน จำนวน 9 ท่าน ได้รับข้อความรู้และทักษะที่สำคัญครอบคลุมพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัย 11 ข้อความรู้ดังนี้

- ข้อความรู้ที่ผู้ปกครองควรรู้
 - 1) ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
 - 2) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญา
 - 3) ทักษะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองพึงมีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู
 - 4) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์จิตใจ
 - 5) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคม
 - 6) ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ สุขภาพและอนามัย
 - 7) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านร่างกาย
 - 8) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านภาษาของเด็ก
 - 9) ความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอนและแนวการจัดการศึกษา
 - 10) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์

- 11) ความรู้เกี่ยวกับบทบาทพ่อแม่ผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมส่งเสริมพัฒนาการและส่งเสริมทักษะ

ทักษะที่พ่อแม่ และผู้ปกครองควรรู้และปฏิบัติได้ดังนี้

- 1) ทักษะการกอดลูก
- 2) ทักษะการเล่นนิทาน
- 3) ทักษะการส่งเสริมหรือฝึกการคิดที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย
- 4) ทักษะการตัดสินใจ
- 5) ทักษะการแก้ปัญหา
- 6) ทักษะการดูแลตนเอง
- 7) ทักษะการสอนลูกให้เป็นคนดี
- 8) ทักษะการอยู่ร่วมกันในสังคม
- 9) ทักษะการสอนให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเอง

2. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี โดยใช้แบบสอบถามไปสอบถามผู้บริหารและครูอาวุโสในโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่มีประสบการณ์การทำงาน 5-9 ปี และ 10 ปีขึ้นไป ถึงสภาพปัจจุบันในการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี ผลปรากฏว่าผู้บริหารและครูอาวุโสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญในระดับมากที่สุดในทุกข้อ และจากกรณีศึกษา จากโรงเรียนอนุบาลเอกชนที่ได้รับรางวัลพระราชทาน 1 โรงเรียน

โรงเรียนอนุบาลเอกชนที่ได้รับการประเมินคุณภาพภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (รอบ 3) ในระดับดีมาก 5 โรงเรียน ผลปรากฏว่าผู้บริหารแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญในการให้ความรู้ ความเข้าใจเรื่องพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัยและวิธีการเลี้ยงดูที่ถูกต้องเหมาะสมกับเด็กระดับปฐมวัยในระดับมากที่สุด

ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในส่งเสริมความรู้และทักษะด้านพัฒนาการเด็กระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนเอกชนในจังหวัดนนทบุรีพบว่า

- 1) โรงเรียนจัดการให้ความรู้ในรูปของกิจกรรมและโครงการต่างๆ เช่น จัดกิจกรรมปฐมนิเทศปีละ 1 ครั้ง ในเทอมต้นก่อนเปิดภาคเรียน บางโรงเรียนจะจัดปฐมนิเทศเฉพาะนักเรียนที่มาสมัครใหม่หรือบางโรงเรียนจะปฐมนิเทศผู้ปกครองพร้อมกันทุกระดับชั้น
- 2) โรงเรียนจัดการให้ความรู้เรื่องหลักสูตรของโรงเรียน
- 3) โรงเรียนจัดการให้ความรู้เรื่องการเรียนการสอนและระเบียบวินัย
- 4) โรงเรียนจัดการให้ความรู้เรื่องการดูแลเด็ก โดยเชิญวิทยากรเข้ามาบรรยายให้ผู้ปกครอง เช่น เรื่องการดูแลเด็กปฐมวัย เรื่องพัฒนาการด้านสมองของเด็กปฐมวัย
- 5) โรงเรียนจัดการให้ความรู้เรื่องโรคระบาดต่าง ๆ ตามฤดูกาล โดยจัดทำเป็นจดหมายข่าวหรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ปกครองรับทราบ
- 6) โรงเรียนเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้พบปะและพูดคุยกับคุณครูประจำชั้นเพื่อปรึกษาและแก้ปัญหาเรื่องต่างๆ ของ

นักเรียน

- 7) โรงเรียนจัดทำสมุดสื่อสารระหว่างบ้านและโรงเรียน เพื่อเป็นการติดต่อสื่อสารในเรื่องต่างๆ ของนักเรียน เช่น สัปดาห์นี้เด็กเรียนเรื่องผัก ครูจะเขียนว่าเด็กเรียนเรื่องผัก ครูให้เด็กรับประทานผักและผักชนิดไหนบ้างที่เด็กควรรับประทานและไม่ควรรับประทาน ซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีแนวการปฏิบัติที่แตกต่างกันไป โดยมีทั้งเขียนสื่อสารทุกวันหรือรายสัปดาห์
- 8) โรงเรียนให้ความรู้โดยการเชิญวิทยากรเฉพาะทางมาให้ความรู้กับผู้ปกครองและนักเรียน เช่น เชิญวิทยากรที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นการทำขนมสอดไส้มาแสดงวิธีการทำขนมให้ผู้ปกครองที่สนใจและนักเรียนได้เห็นจริงและร่วมลงมือปฏิบัติทำจริงด้วยกัน ซึ่งเป็นการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง
3. ผลของการทดลองการประยุกต์ใช้กระบวนการจัดตปัญาศึกษาและเครือข่ายสังคมออนไลน์ในการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี
- 3.1 การทดลองใช้กระบวนการจัดตปัญาศึกษาสำหรับการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะด้านพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรีพบว่า กระบวนการจัดตปัญาศึกษาประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินงาน 4 ขั้นตอนดังนี้
 - ขั้นตอนที่ 1 การสร้างความสัมพันธ์
 - ขั้นตอนที่ 2 ล้อมวงสนทนาแบ่งปันความรู้

ขั้นตอนที่ 3 สนทริยสนทนา

ขั้นตอนที่ 4 สะท้อนความคิด

ซึ่งผลทั้ง 4 ขั้นตอนสามารถนำไปใช้กับโรงเรียนในสังกัดคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และสังกัดอื่นๆ ได้ โดยสามารถนำไปปรับใช้กับผู้ปกครองและครูในระดับช่วงชั้นที่สูงขึ้นไปได้

3.2 ผลการทดลองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจและทักษะด้านพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่าผู้ปกครองมีความรู้และทักษะมากขึ้นจากผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะพัฒนาการ ซึ่งได้ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจของผู้ปกครองในระยะก่อนการอบรมและหลังการอบรมของผู้ปกครองโรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี มี

คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.61 และ 4.89 ตามลำดับ และผลของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลดวงใจมีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 และ 4.89 ตามลำดับ ดังนั้น คะแนนความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะพัฒนาการ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมกด LIKE อยู่ระหว่าง 10-23 ครั้ง โรงเรียนอนุบาลดวงใจ 13-23 ครั้ง โรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี 10-18 ครั้ง และแสดงความคิดเห็นอยู่ระหว่าง 1-20 ความคิดเห็น โรงเรียนอนุบาลดวงใจ 2-20 ความคิดเห็น โรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี 1-10 ความคิดเห็น และในการส่งข้อความรู้ให้กับผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลดวงใจและโรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรี ปรากฏว่าผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลดวงใจและโรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรีตอบรับโดยการกด LIKE ในเรื่องที่เรียงลำดับจากมากไปน้อยดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการกด Like เรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของโรงเรียนอนุบาลดวงใจ
และ โรงเรียน พระฤทัยนันทบุรี

โรงเรียนอนุบาลดวงใจ	โรงเรียนพระฤทัยนันทบุรี
1) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญา 2) ทักษะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองพึงมีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 3) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ 4) ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ สุขภาพและอนามัย 5) ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 6) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคม 7) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านร่างกาย 8) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านภาษา 9) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ 10) ความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอนและแนวการจัดการศึกษา 11) ความรู้เกี่ยวกับบทบาทพ่อแม่ผู้ปกครองในการมีส่วนส่งเสริมพัฒนาการและส่งเสริมทักษะ	1) ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 2) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคม 3) ทักษะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองพึงมีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 4) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญา 5) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ 6) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านภาษา 7) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านร่างกาย 8) ความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอนและแนวการจัดการศึกษา 9) ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ สุขภาพและอนามัย 10) ความรู้เกี่ยวกับบทบาทพ่อแม่ผู้ปกครองในการมีส่วนส่งเสริมพัฒนาการและส่งเสริมทักษะ 11) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์

ตารางที่ 2 ตารางแสดงความคิดเห็นเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยของโรงเรียนอนุบาลดวงใจ
และโรงเรียนพระหฤทัยนันทบุรี

โรงเรียนอนุบาลดวงใจ	โรงเรียนพระหฤทัยนันทบุรี
1) ทักษะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองพึงมีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 2) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญา 3) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ 4) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านร่างกาย 5) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคม 6) ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ สุขภาพและอนามัย 7) ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 8) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านภาษา 9) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ 10) ความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอนและแนวทางการจัดการศึกษา 11) ความรู้เกี่ยวกับบทบาทพ่อแม่ผู้ปกครองในการมีส่วนส่งเสริมพัฒนาการและส่งเสริมทักษะ	1) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ 2) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านร่างกาย 3) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านสติปัญญา 4) ความรู้เกี่ยวกับโภชนาการ สุขภาพและอนามัย 5) ทักษะที่พ่อแม่ ผู้ปกครองพึงมีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 6) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านสังคม 7) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านภาษา 8) ความรู้เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดู 9) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์ 10) ความรู้เรื่องการจัดการเรียนการสอนและแนวทางการจัดการศึกษา 11) ความรู้เกี่ยวกับบทบาทพ่อแม่ผู้ปกครองในการมีส่วนส่งเสริมพัฒนาการและส่งเสริมทักษะ

ทั้งนี้ ผู้ปกครองที่เข้าร่วมกิจกรรมทั้ง 2 กลุ่ม มีความต้องการให้จัดข้อความรู้เพิ่มเติมในสาระดังนี้

- 1) เรื่องการอบรมเลี้ยงดูเด็กพิเศษ
 - 2) เรื่องการทำโทษเมื่อเด็กกระทำผิด
 - 3) เรื่องการดูแลเด็กปฐมวัยโดยคุณแม่เลี้ยงเดี่ยว
 - 4) เรื่องเมื่อเด็กต้องการซื้อของเล่นราคาแพงและซื้อบ่อยๆ
- 3.3 ผลการศึกษาความรู้ของผู้ปกครองโรงเรียนพระหฤทัยนันทบุรี พบว่าในระยะก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีคะแนน

เฉลี่ยเท่ากับ 4.61 และ 4.89 ตามลำดับ ผลการศึกษาความรู้ของผู้ปกครองโรงเรียนอนุบาลดวงใจ พบว่าในระยะก่อนการประชุมเชิงปฏิบัติการและหลังการประชุมเชิงปฏิบัติการ มีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 4.49 และ 4.89 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัยพบว่าความรู้ความเข้าใจและทักษะที่สำคัญสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กระดับปฐมวัยมีสาระสรุปประกอบด้วย 11 ข้อความรู้ โดยสาระครอบคลุมพัฒนาการด้านต่างๆ ของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน ซึ่งข้อค้นพบ

พบว่า พัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กและพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่มีความสำคัญอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ ศศิลักษณ์ ขยันกิจ และคณะ (2546) ที่กล่าวไว้ว่า เด็กสามารถกระโดดสูงได้ดี โดยมีเท้าข้างหนึ่งนำหน้าและเดินถอยหลังได้อย่างรวดเร็ว ซึ่งลักษณะของพัฒนาการด้านร่างกายนี้จะแสดงให้เห็นว่าเด็กมีพัฒนาการทางกล้ามเนื้อเล็กและกล้ามเนื้อมัดใหญ่เหมาะสมกับวัยซึ่งเป็นพัฒนาการทางร่างกายที่มีความสำคัญมากที่สุด

ผลการวิจัยด้านการศึกษาสภาพปัจจุบันในการส่งเสริมความรู้และทักษะด้านพัฒนาการของเด็กระดับปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่าการจัดให้ความรู้และเสริมทักษะที่พ่อแม่ผู้ปกครองพึงมีเกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กในระดับปฐมวัยมีความสำคัญมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตรา 8 (2) ที่กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 9 (6) การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ต้องยึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น อีกทั้งมาตรา 13 (1) พ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง มีสิทธิได้รับสิทธิประโยชน์การสนับสนุนจากภาครัฐ ให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาแก่ลูกหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับโรงเรียน เป็นการสร้างคุณค่าการศึกษาให้กับเด็ก และเป็นการสร้างคุณค่าให้สังคม เพราะหมายถึงการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมกับครูและ

โรงเรียน ในการสร้างสรรค์และพัฒนาเด็กให้เจริญเติบโต และพัฒนาได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งจากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการส่งเสริมให้พ่อแม่ ผู้ปกครองมีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและการให้การศึกษาที่ดีแก่ลูกหรือบุคคลซึ่งอยู่ในความดูแล ผลการประยุกต์ใช้กระบวนการจัดตั้งปัญญาศึกษาและเครือข่ายสังคมออนไลน์เพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี มีรายละเอียดดังนี้

ผลการประยุกต์ใช้กระบวนการจัดตั้งปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี ผลการวิจัยพบว่า ในการดำเนินการประยุกต์ใช้กระบวนการจัดตั้งปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี นั้น กระบวนการจัดตั้งปัญญาช่วยให้ผู้ปกครองเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ รวมทั้งสามารถพัฒนาตนเองจากภายในสู่ภายนอก เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจน จากการใช้เวลาใคร่ครวญตามความเป็นจริง ซึ่งกระบวนการจัดตั้งปัญญาช่วยให้ผู้ร่วมกิจกรรมเกิดความเชื่อมั่นในตนเอง และสามารถพัฒนาตนเองจากภายใน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของเสนห์ เสาวพันธ์ (2554, น. 10) ที่กล่าวไว้ว่าจิตตปัญญาศึกษาคือ กระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างใคร่ครวญ โดยผลการเรียนรู้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานในตนเอง เข้าถึงความเจริญสูงสุดของชีวิต ทำให้เปลี่ยนมุมมองของโลกและผู้อื่นตามความเป็นจริง ด้วยเหตุและปัจจัย ด้วยการเรียนรู้ร่วมกันอย่างกลมกลืนมิตรบนฐานชีวิตจริง และสอดคล้องกับแนวคิดของ จิรัชกาล พงศ์ภคเธียร (2550, น. 20) ซึ่งได้สรุปความหมายของจิตต

ปัญหาศึกษาไว้ว่า คือการศึกษาที่มุ่งพัฒนาภายใน ด้วยกระบวนการเรียนรู้ด้วยใจอย่างไตร่ตรอง ใคร่ครวญ ได้ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้ศาสตร์ตามที่ผู้เรียนสนใจ สามารถเชื่อมโยงศาสตร์ต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในชีวิตได้อย่างสมดุล ทำให้เข้าใจตนเอง และผู้อื่น ทำให้จิตขยายกว้างออกจากขอบเขตของความเป็นตัวตน เกิดความรักความเมตตา เกิดปัญญาและการตระหนักรู้ในตนเอง

ผลการใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ เพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะสำหรับผู้ปกครองนักเรียน โรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่า ผู้ปกครองมีความรู้และทักษะมากขึ้นจากผลการศึกษาความรู้ความเข้าใจของผู้ปกครองเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะพัฒนาการโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี พบว่าผู้ปกครองของโรงเรียนพระหฤทัยนนทบุรีและโรงเรียนอนุบาลดวงใจมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะพัฒนาการเด็กปฐมวัยเพิ่มขึ้นจากการสื่อสารผ่าน Facebook ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Seguin and Seguin (1995) ที่กล่าวไว้ว่าการนำเอาสื่อออนไลน์ หรือ Social Media มาใช้ในการศึกษานั้น สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้จากคุณลักษณะที่ดี เช่น ความเป็นอิสระและลดข้อจำกัดในด้านเวลาและสถานที่, เกิดการเรียนรู้แบบเอกัตภาพ หรือการเรียนรู้รายบุคคล, สามารถที่จะรับข้อมูลข่าวสาร และสะท้อนกลับได้อย่างรวดเร็ว, ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้เองบ่อยครั้งตามความต้องการในเนื้อหาสาระที่เรียน, ง่ายต่อการนำเสนอในเชิงเนื้อหาและข้อมูลข่าวสาร, เกิดประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ทั้งทางภาพและเสียง (visual and auditory), เกิดสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนรู้จากการประยุกต์ใช้เป็นห้องเรียนเสมือน (Virtual Class) และเกิดการสื่อสารโดยตรงแบบสองทางระหว่างผู้ใช้ด้วยกัน (Bi-directional)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสำหรับการนำผลวิจัยไปใช้ประโยชน์ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่า ความรู้ ความเข้าใจ และทักษะที่สำคัญสำหรับพ่อแม่ ผู้ปกครองด้านพัฒนาการเด็กปฐมวัยมีข้อความรู้ทั้งหมด 11 ข้อความรู้ครอบคลุมเนื้อหาในทุก ๆ ด้าน ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรนำข้อความรู้ทั้ง 11 ข้อความรู้ไปจัดทำเป็นคู่มือการเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชน และโรงเรียนอนุบาลในสังกัดอื่น ๆ ต่อไป
2. จากผลการวิจัยพบว่า การใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาเพื่อส่งเสริมความรู้และทักษะสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรีนั้น กระบวนการจิตตปัญญาช่วยให้ผู้ปกครองเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง เปิดใจรับสิ่งใหม่ๆ รวมทั้งสามารถพัฒนาตนเองจากภายในสู่ภายนอก เกิดการเรียนรู้ที่ชัดเจน จากการใช้เวลาใคร่ครวญตามความเป็นจริง ซึ่งเป็นกระบวนการที่สามารถนำมาให้ความรู้กับผู้ปกครองได้อย่างยั่งยืน ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความสำคัญและนำกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาไปใช้ในการให้ความรู้เรื่องต่าง ๆ ให้กับนักเรียนครูและผู้ปกครองนักเรียนระดับปฐมวัย และระดับอื่น ๆ ต่อไป

3. จากผลการวิจัยพบว่า ผลการทดลองการประยุกต์ใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แบบ Facebook โดยการส่งข้อความรู้ผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์แบบ Facebook พบว่าผู้ปกครองให้ความสนใจโดยการกด Like และแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม ดังนั้น โรงเรียนอนุบาลเอกชนและโรงเรียนอนุบาลในสังกัดอื่น ๆ ควรส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนและผู้ปกครองผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์แบบ Facebook อย่างจริงจัง เนื่องจากการติดต่อสื่อสารผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์แบบ Facebook มีความสะดวกสบาย รวดเร็ว ประหยัดเงิน และเวลา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทดลองการประยุกต์ใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษา ในการส่งเสริมความรู้และทักษะสำหรับผู้ปกครองนักเรียนโรงเรียนอนุบาลเอกชนในจังหวัดนนทบุรี ทั้งนี้ ผู้สนใจสามารถนำกระบวนการจิตตปัญญาศึกษาไปใช้ในรูปแบบอื่นๆ เช่น การใช้กระบวนการจิตตปัญญาศึกษาในการแก้ปัญหาทางการเรียนรู้ของเด็กพิเศษ เป็นต้น
2. การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยที่ทดลองใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์แบบ Facebook ดังนั้น ผู้สนใจที่จะใช้เครือข่ายสังคมออนไลน์ในการส่งเสริมความรู้และทักษะให้แก่ผู้ปกครอง สามารถที่จะเปลี่ยนแปลงรูปแบบของเครือข่ายสังคมออนไลน์ให้มีความทันสมัยที่เปลี่ยนไปในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). *การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ชัคเชส มีเดีย.
- เครือข่ายสังคมออนไลน์. สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2556, จาก <http://www.ictlow.dusit.ac.th/doc/02.pdf>
- Facebook Overview Statistics. (2012). November 2012, <http://www.socialbakers.com/facebook-overview-statistics/>
- จิรัฐกาล พงศ์ภคเธียร. (2550). *การวิจัยและพัฒนาจิตตปัญญาศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขุภักดิ์บัณฑิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จิตติกันต์ นิธิอุทัย. (2554). *Facebook Marketing*. กรุงเทพฯ: ดรีม แอนด์ แพชชั่น.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2549). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ประเวศ วะสี. (2549). *การศึกษาสมบูรณ์แบบ: คือวงกลมที่คุ้มครองโลกถึงที่สุด*. กรุงเทพฯ: อนุชาการพิมพ์.
- พรรณทิพย์ ศิริวรรณบุศย์. (2547). *ทฤษฎีจิตวิทยาพัฒนาการ*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหิดล ศูนย์จิตตปัญญาศึกษา. (2552). *จิตตปัญญาศึกษาคืออะไร*. นครปฐม.
- มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช บัณฑิตศึกษา สาขาศึกษาศาสตร์. (2536). *พัฒนาการเด็กและการเลี้ยงดู*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). *การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย*. กรุงเทพฯ: แม็ค.
- ศศิลักษณ์ ขยันกิจ. (2546). *เอกสารประกอบการอบรมเชิงปฏิบัติการสู่การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช/2546 จากแกนกลางสู่การปฏิบัติ*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (เอกสารอัดสำเนา).
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2545). *การวัดและประเมินผลใหม่: เด็กปฐมวัย*. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- สุชา จันทรเฒ. (2542). *จิตวิทยาพัฒนาการ (พิมพ์ครั้งที่ 4)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- เสน่ห์ เสาวพันธ์. (2554). *การพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนวทางจิตตปัญญาศึกษาโรงเรียนปทุมรัตน์พิทยาคม*. (ปริญญาานิพนธ์ปริญญาดุขุภักดิ์บัณฑิต). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- Eisner, E. W. (2002). *Handbook of Research and Policy in Art Education Association: Lawrence Erlbaum Associates*.
- Seguin, A., & Seguin, C. (1995). Window to the World. *Vocational Education Journal*, 70, 30-33.
- Sheridan, S.M., Marvin, C.A., Knoche, L.L., & Edwards, C.P. (2008). *Getting Ready: Promoting school readiness through a relationship-based partnership model*. *Early Childhood Services: An Interdisciplinary Journal of Effectiveness*, 2, 149-172.